

Dokumenttype	NOU 1988:3	Dokumentdato	1987-09-00
Tittel	Nasjonal handlingsplan for havbruksforskning.		
Utvalgsnavn	Havbruksutvalget		
Utvalgsleder	Grønnevet,Leiv		
Utgiver	Fiskeridepartementet		
Oppnevnt	1984-10-23	Sider	57
Kapittel	Sammendrag		

Havbruksnæringen har allerede blitt en milliardnæring. Den har fortsatt et stort utviklingspotensiale og kan bli en ny norsk hovednæringsvei som sysselsetter titusener av mennesker i våre kystområder. Laks og ørret vil trolig være de dominerende oppdrettsartene i Norge også utover i 1990-årene. Nye arter vil imidlertid bli tilpasset kommersielt oppdrett, både til menneskemat og til industriformål.

Hovedutfordringen i næringen for de kommende år ligger innen følgende områder:

- Øke lønnsomheten og konkurranseevnen i laks- og ørretproduksjonen basert på utnyttelse av landets naturgitte fordeler.
- Bygge ut kommersielt oppdrett av marine arter tilpasset våre naturforhold.
- Heve kunnskapsnivået og kompetansen i næringen.

Næringen blir i økende grad en kunnskapskrevende og kunnskapsintensiv virksomhet. Forskning og utvikling vil være helt nødvendige elementer for å kunne mestre utfordringene en nå står overfor. Det gjelder for den mer langsiktige næringsutviklingen og for de nære problemer.

Strukturen i næringen er av politiske myndigheter påvirket slik at det offentlige må ta et betydelig ansvar for den videre utvikling. Forskning og utvikling må finansieres av staten og næringen i videste forstand.

Den nasjonale handlingsplanen for havbruksforskning tar utgangspunkt i følgende overordnede prioriteringer:

Hovedinnsatsen må rettes mot å videreutvikle en konkurransedyktig næring i videste forstand, tilpasset fortrinn og muligheter i Norge. Det må også satses på å utvikle grunnlaget for eksport av teknologi basert på norsk know how innen havbruk.

Handlingsplanen er utformet slik at den er mest aktuell for den nære framtid og kan få andre prioriteringer om 3 til 5 år.

I handlingsplanen er følgende 8 områder definert som overordnede programområder. (Områdene er ikke stilt opp i prioritert rekkefølge.)

1. Produksjonsanlegg og driftsforhold
2. For/forressurser
3. Helse/miljø/sykdom
4. Avl/genetikk
5. Nye arter
6. Kulturbetinget fiske/havbruk
7. Økonomi, produkt, distribusjon, marked og samfunn
8. Kompetanseoppbygging

De fire første programområdene er særlig knyttet til laksefisk, men vil også ha betydning for andre arter.

Innen følgende programområder bør det etableres nasjonale forskningsprogrammer:

- Helse/miljø/sykdom
- Nye arter
- Kompetanseoppbygging

Hovedmålsettingen med det nasjonale programmet Helse/miljø/sykdom er å redusere forekomsten av sykdom samt å høyne kvaliteten på oppdrettsfisk for å bedre lønnsomheten i næringen.

Følgende delprogrammer er spesielt viktige:

- Helse - miljø
- Sykdomsbehandling
- Diagnostikk
- Sykdomskontroll
- Sykdomsgenetikk

Det nasjonale programmet Nye arter har som målsetting å få kveite i kommersielt oppdrett innen 1995. Programmet siktes også mot å utrede oppdrettspotensialet til en rekke arter knyttet til vår fauna. Arter som torsk, røye, steinbit, hummer og reker samt et par skjellarter er aktuelle.

Sjøplanter og dyr i norske farvann er kaldtvannsarter som produserer verdifulle enzymer, marint fett og biokjemikalier som kan utnyttes industrielt. Det vil være av interesse å vurdere disse muligheter for skjell og sjøplanter som i dag ikke synes lønnsomme til produksjon.

For å bringe marine arter inn i kommersielt oppdrett på kortest mulig tid, er det nødvendig å sette inn tiltak som øker produktiviteten i forskningen. Det må opprettes et nasjonalt forskningscenter for marine "stamorganismer".

Det er forutsatt at det innen alle programområdene må være et element av grunnforskning. Behovet for kompetanseoppbygging innen havbruksforskningen er stort, og utvalget foreslår derfor at det også opprettes et eget nasjonalt program med sikte på grunnleggende kompetanseoppbygging. Operativt skal det sikres gjennom å styrke grunnforskningen ved våre universiteter og høyskoler, og ved å åpne et større stipendprogram hvor oppgavene er relatert til havbruk.

Også innenfor de øvrige programområdene trekker handlingsplanen opp linjer for delprogrammer og målsetting.

Innen området Produksjonsanlegg og driftsforhold er det lagt vekt på programmer om stamfisk og rogn, settefiskproduksjon samt matfiskproduksjon, for å bedre kvaliteten og utvikle mer kostnadseffektive anlegg.

Innen området For/forressurser påpekes følgende delprogrammer: Grunnforskning, råstoffgrunnlaget/forressurser, foring og foringsteknologi.

Innen området Avl/genetikk vil det være et mål å finne genetisk variasjon og objektive målbare parametre for sykdomsresistens, forutnyttelse og slaktekvalitet. Videre bør det utvikles et program som har som målsetting å kartlegge genressursene i naturlige populasjoner.

Innen området Kulturbetinget fiske/havbeite bør det utvikles et program med sikte på å undersøke om strategisk utsetting av yngel kan øke eller stabilisere utbytte av fisket i avgrensede fjordområder.

Innen området økonomi, produkt, marked og samfunn er det behov for å opprette følgende program: Lønnsomhet, konkurranseevne og næringsstruktur; Markedsforskning/produktutvikling; Kulturbetinget fiske, økonomisk analyse, juridiske forhold.

Innen flere av programområdene stilles det store forventninger til resultater fra bioteknologisk forskning. Forskningsoppgaver som er relatert til bioteknologi og som er sterkt knyttet til grunnforskning sees i sammenheng med det nasjonale programmet om kompetanseoppbygging og den nasjonale handlingsplanen for bioteknologi.

Forskning om miljøforhold inkludert forurensningsproblemer forutsettes å inngå som en naturlig og integrert del i flere av programområdene.

I den videre utvikling av næringen må det offentlige ta et betydelig ansvar både igjennom økte bevilgninger og koordinering av forskningsinnsatsen. Utvalget har tidligere foreslått at det statlige engasjement i havbruksforskningen trappes opp til 300 mill. kroner pr. år i innværende langtidsprogramperiode (1986-89), og at investeringer i utstyr og anlegg må komme i tillegg og gjennomføres tidligst mulig i perioden.

Innenfor dette nivå av statlige bevilgninger til havbruksforskning bør 150 mill. kroner kanaliseres gjennom forskningsrådene i tillegg til midler til utstyr og anlegg. Et av forskningsrådene, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd, som har betydelige økonomiske ressurser i forhold til de andre rådene, planlegger en sterk økning av den årlige innsatsen til havbruksforskningen innen 1990. Dette er meget positivt og bidrar i betydelig grad til å øke de offentlige bevilgningene til havbruksforskning. Med sikte på å ivareta balansen mellom

programområdene samt å sikre det langsiktige element i havbruksforskning er det nødvendig at de andre forskningsrådene gis muligheter til å øke innsatsen ved at det får økte bevilgninger. Dette må sees i sammenheng med behovet for å øke Fiskeridepartementets engasjement i havbruksforskningen som utvalget tidligere har påpekt.

Det forutsettes at næringens engasjement øker i minst samme tempo som foreslått for statens engasjement.

Koordineringen av havbruksforskningen bør ligge på forskningsrådsnivå. Til dette arbeidet bør forskningsrådene oppnevne et eget havbruksutvalg. Foruten representanter fra forskningsrådene, bør utvalget også ha representanter fra næringen og brukergrupper i det offentlige. Det er naturlig at Norges Fiskeriforskningsråd står sentralt i arbeidet med å koordinere havbruksforskningen og at utvalgets sekretariat legges til dette forskningsrådet.

Alle forskningsrådene bør delta i gjennomføringen av de tre nasjonale forskningsprogrammene Helse/miljø/sykdom, Nye arter og Kompetanseoppbygging. Det bør opprettes egne programstyrever for hvert av programmene.
